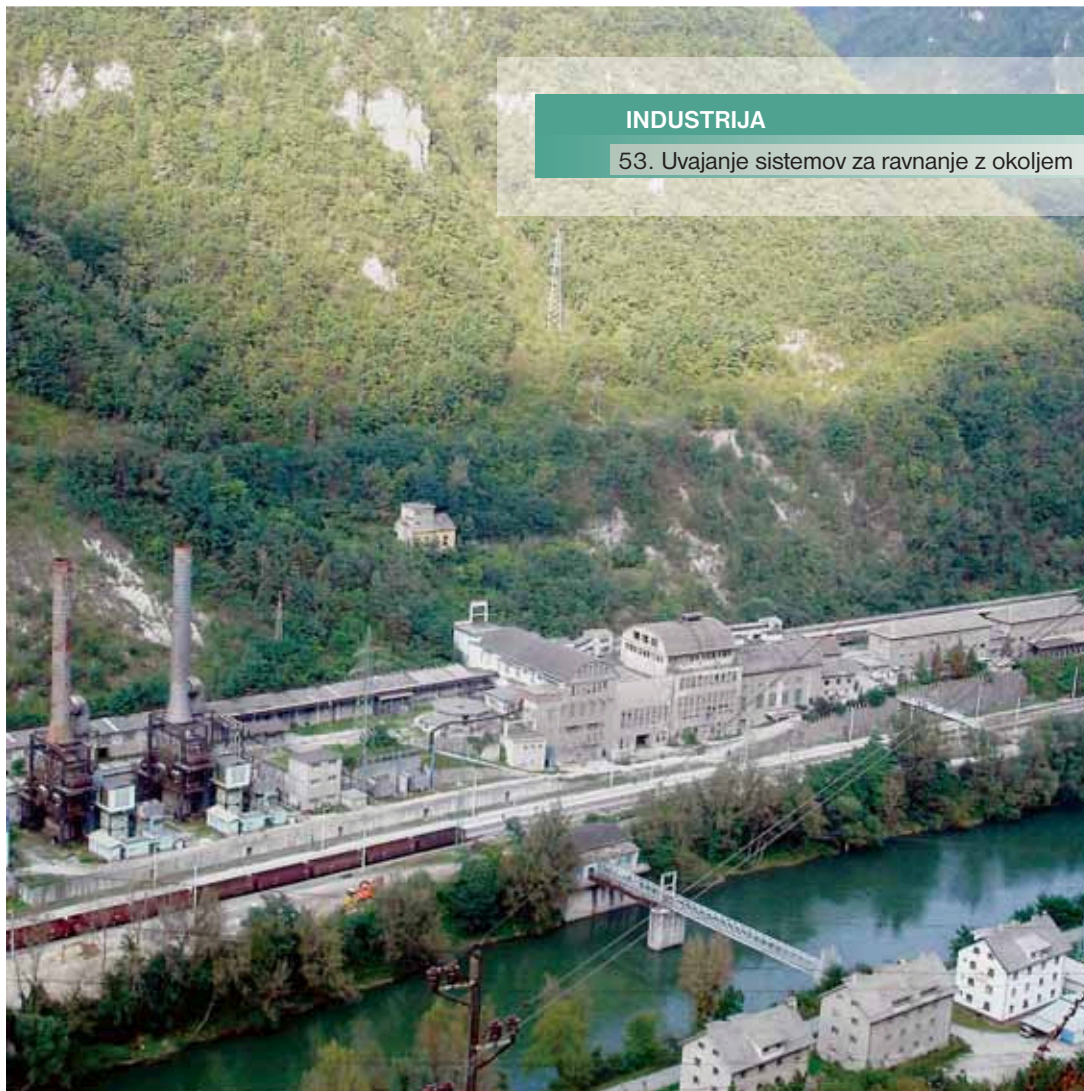
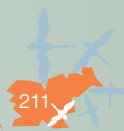

Industrija

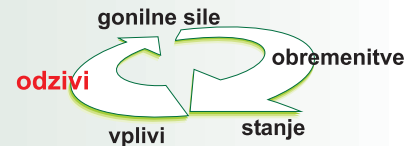

INDUSTRIJA

53. Uvajanje sistemov za ravnanje z okoljem

53. UVAJANJE SISTEMOV ZA RAVNANJE Z OKOLJEM

CILJ

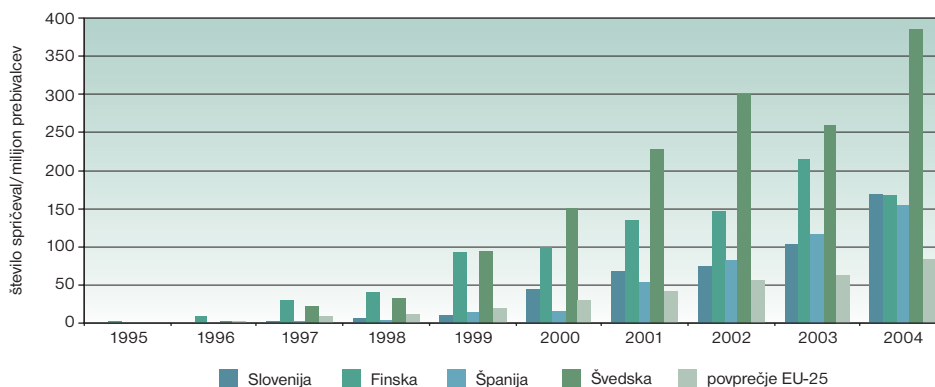
- Uvedba sistematičnega pristopa za načrtno reševanje okoljskih problemov s spodbujanjem trajnostne proizvodnje in potrošnje, vključevanjem proizvodnje okolju prijaznih izdelkov, okolju prijaznejšega ravnanja ter obveščanja javnosti o negativnih vplivih gospodarskih in javnih subjektov na okolje.

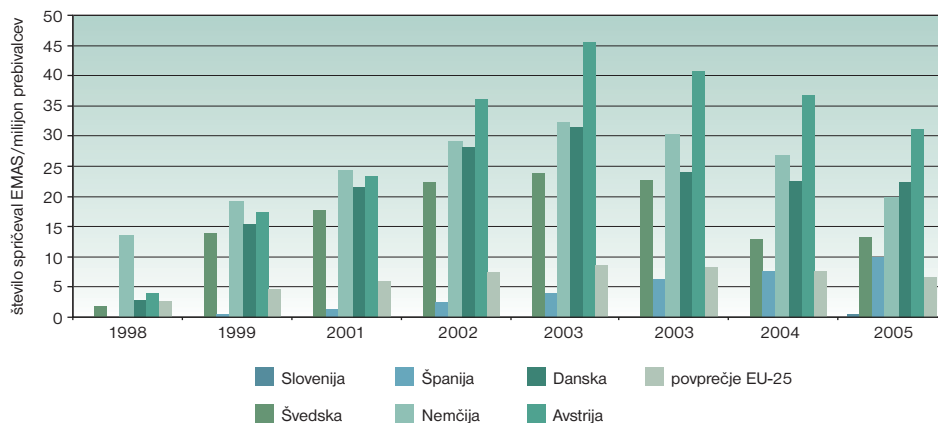
Kazalec prikazuje razvoj sistemov za podeljevanje spričeval po standardu ISO 14001 ter shemi EMAS v Sloveniji ter primerjavo s povprečjem v EU-25 oziroma v državah z največjim številom podeljenih okoljskih spričeval. Poleg gibanja števila podeljenih spričeval, kazalec prikazuje tudi druge načine spodbujanja načrtnega reševanja okoljskih problemov – spremlja gibanje števila podeljenih priznanj za energetske učinkovite podjetje, energetske učinkovite projekte, za čisto proizvodnjo, okolju prijazno podjetje, okoljski izdelek leta, mednarodno okoljsko partnerstvo, ekoprofit, odgovorno ravnanje ter okolju prijazen postopek.

Sistem ravnanja z okoljem sestoji iz petih osnovnih komponent – opredelitve okoljske politike, okoljskega planiranja, uvajanja in delovanja sistema, preverjanja in izvedbe korektivnih ukrepov ter vodstvenih pregledov. Med pomembnejše instrumente ravnanja z okoljem uvrščamo sistem ISO 14001 ter Shemo za okoljsko vodenje in presojo (EMAS – The Eco Management and Audit Scheme).

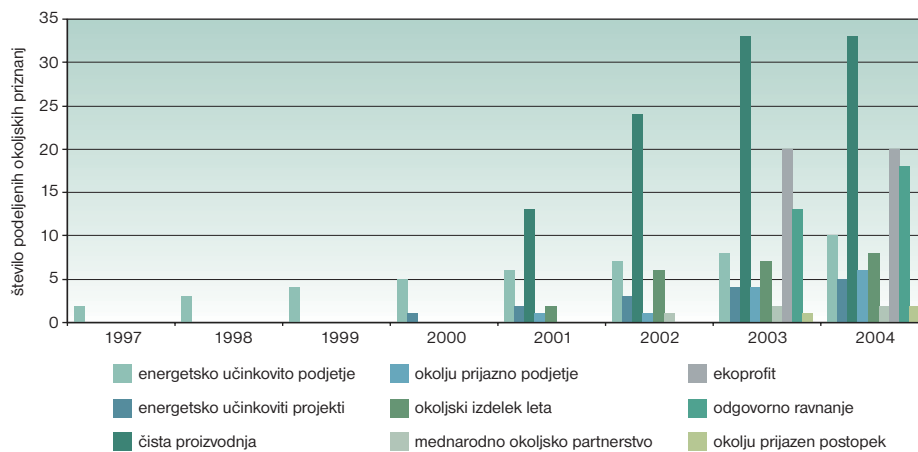
Slika 53-1: Število podeljenih spričeval po standardu ISO 14001 v Sloveniji in primerjava z državami EU-25 z največjim številom podeljenih spričeval

Slika 53-2: Število podeljenih spričeval po shemi EMAS v Sloveniji in primerjava z državami EU-25 z največjim številom podeljenih spričeval

Slika 53-3: Uvajanje različnih okoljskih priznanj v Sloveniji

Na področju varstva okolja pomeni uvajanje sistemov za ravnanje z okoljem pomemben gospodarski instrument za sporazumevanje in poenotenje. Za podjetja predstavlja mednarodno priznan pristop k poslovanju, ki zagotavlja vse pomembne vidike okoljevarstvenega ravnanja (od izrabe surovin in energije, vodenja tehnoloških procesov, do zahtev glede uporabe proizvodov) in vodi k odpravljanju ter zmanjševanju negativnih vplivov na okolje. Prednost uvedbe sistema za ravnanje z okoljem ni le v zadostitvi okoljski zakonodaji ter v znižanju stroškov, temveč tudi v povečanju konkurenčnosti pri trženju izdelkov, tehnologij in znanj na mednarodnih trgih ter pri širjenju trga poslovanja podjetij. Od leta 1995 dalje, ko so se aktivneje začeli uveljavljati sistemi ravnanja z okoljem, število podjetij, registriranih po ISO 14001 ter shemi EMAS v EU strmo narašča. Slovenija sodi po številu podeljenih ISO 14001 spričeval v sam vrh EU-25. V letu 2004 je bilo v Sloveniji podeljenih 169 ISO 14001 spričeval na milijon prebivalcev, medtem ko znaša povprečje EU-25 84 spričeval na milijon prebivalcev. Število podjetij, vključenih v EMAS shemo, je v Sloveniji skromnejše, najverjetneje zaradi kratkega obdobja uvajanja. Uredbi EU (Regulation EEC 1836/93, Regulation EC 761/2001) ter odločba EU (Decision EC 681/2001), ki podrobneje opredeljujejo sistem EMAS, se namreč v Sloveniji neposredno uporabljata šele od datuma vstopa Slovenije v EU (1. 5. 2004). Tudi Zakon o varstvu okolja, ki je opredelil vodenje organizacije ter pogoje EMAS preveriteljev, je v veljavi šele od leta 2004. Največje število spričeval EMAS

na milijon prebivalcev je bilo v letu 2005 podeljenih v Avstriji (33), na Danskem (22) ter v Nemčiji (20). EU-25 je v povprečju podelila 7 spričeval na milijon prebivalcev. Slovenija se z enim podeljenim EMAS spričevalom, skupaj z Estonijo, Luksemburgom, Malto in Poljsko, uvršča na rep EU-25. Zaradi velikih prizadevanj Evropske komisije, predvsem v smislu uvajanja integriranih pristopov upravljanja z okoljem ter vključevanja okoljskih tematik v sektorske politike, velja v prihodnosti pričakovati hitro naraščanje števila sistemov za ravnanje z okoljem, predvsem shem EMAS. Slednje izpostavlja kot strateški cilj tudi Resolucija nacionalnega programa varstva okolja, ki poudarja pomen EMAS spričeval tudi v javnem sektorju (občinske uprave, izvajalci javnih služb varstva okolja).

Poleg sistemov ISO 14001 ter sheme EMAS poznamo v Sloveniji tudi druge instrumente okoljske politike. Slika 53-3 prikazuje število podeljenih okoljskih priznanj. Največje število podeljenih priznanj je bilo na področju programov čiste proizvodnje, ekoprofita ter odgovornega ravnanja. Gre za programe, ki skozi vidik tehnologije proizvodnih procesov, proizvodov ter storitev stremijo k preprečevanju oz. zmanjševanju onesnaževanja, k učinkovitejši rabi energije in sočasnem doseganju pozitivnih ekonomskih učinkov. Program odgovornega ravnanja je zaveza svetovne kemične industrije. Poudarja predvsem pomen varovanja zdravja ljudi ter varstva pri delu. Do vključno leta 2004 je bilo v program čiste proizvodnje vključenih 33, v ekoprofit 20 ter v program odgovornega ravnanja 18 slovenskih podjetij.

PODATKI IN VIRI:**Preglednica 53-1: Število podeljenih spričeval po standardu ISO 14001 v Sloveniji in primerjava z državami EU-25 z največjim številom podeljenih spričeval**

Vir: The ISO Survey 2004, 2006 in Eurostat, 2006

	enota	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Slovenija	število spričeval/milijon prebivalcev	/	/	2	6	10	44	68	74	103	169
Finska	število spričeval/milijon prebivalcev	2	8	30	40	92	100	135	147	215	168
Španija	število spričeval/milijon prebivalcev	/	0	2	4	15	15	53	83	117	155
Švedska	število spričeval/milijon prebivalcev	0	3	21	33	94	151	228	300	259	386
povprečje EU-25	število spričeval/milijon prebivalcev	1	2	8	11	19	29	42	56	63	84

Preglednica 53-2: Število podeljenih spričeval po shemi EMAS v Sloveniji in primerjava z državami EU-25 z največjim številom podeljenih spričeval

Vir: Evropska komisija, EMAS HelpDesk, 2006 in Eurostat, 2006

	enota	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Slovenija	število spričeval/milijon prebivalcev	/	/	/	/	/	/	/	1
Švedska	število spričeval/milijon prebivalcev	2	14	18	22	24	23	13	13
Španija	število spričeval/milijon prebivalcev	0	0	1	3	4	6	8	10
Nemčija	število spričeval/milijon prebivalcev	14	19	24	29	32	30	27	20
Danska	število spričeval/milijon prebivalcev	3	15	22	28	32	24	22	22
Avstrija	število spričeval/milijon prebivalcev	4	17	23	36	46	41	37	31
povprečje EU-25	število spričeval/milijon prebivalcev	3	5	6	7	9	8	8	7

Preglednica 53-3: Uvajanje različnih okoljskih priznanj v Sloveniji

Vir: Katalog z okoljskimi priznanji, Gospodarska zbornica Slovenije, 2005(a)

	enota	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
energetsko učinkovito podjetje	število priznanj	2	3	4	5	6	7	8	10
energetsko učinkoviti projekti	število priznanj	/	/	/	1	2	3	4	5
čista proizvodnja	število priznanj	/	/	/	/	13	24	33	33
okolju prijazno podjetje	število priznanj	/	/	/	/	1	1	4	6
okoljski izdelek leta	število priznanj	/	/	/	/	2	6	7	8
mednarodno okoljsko partnerstvo	število priznanj	/	/	/	/	/	1	2	2
ekoprofit	število priznanj	/	/	/	/	/	/	20	20
odgovorno ravnanje	število priznanj	/	/	/	/	/	/	13	18
okolju prijazen postopek	število priznanj	/	/	/	/	/	/	1	2

Podatki za Slovenijo

Podatki o številu podjetij, ki so pridobila spričevalo ISO 14001, so povzeti po poročilu mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO) v Ženevi (The ISO Survey – 2004, 2006). Poročilo je dostopno preko spletne strani (<http://www.iso.org/iso/en/prods-services/otherpubs/pdf/survey2004.pdf>). Podatki se v poročilu osvežujejo letno. Zadnji dostopni podatki so za obdobje dveh let nazaj. Poročilo navaja število ISO 14001 spričeval na število prebivalcev. Za preračun podatkov na skupni imenovalec (število spričeval na milijon prebivalcev), so bili uporabljeni podatki o številu prebivalcev v EU-25, ki jih podaja Eurostat.

Podatki o vrstah in številu podeljenih okoljskih priznanj so povzeti s portala »Podjetja z okoljskimi priznanji«, ki ga osvežuje Gospodarska zbornica Slovenije (http://www.gzs.si/katalogi/zacetna_stran_kataloga.asp?kat=032).

Podatki za Evropo

Podatki o številu podjetij, ki so pridobila spričevalo EMAS, so pridobljeni preko podjetja Bradley Dunbar Associates, ki je pogodbeni partner Evropske komisije in upravlja s portalom EMAS (http://europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm). Pridobljena analiza podjetja Bradley Dunbar Associates podaja podatke o številu podeljenih spričeval EMAS v EU-25. Podatki se ažurirajo letno, četrletno ter mesečno. Za potrebe priprave tega kazalca so povzeti podatki, ki se ažurirajo letno in sicer januarja tekočega leta. Za preračun podatkov na skupni imenovalec (število spričeval/milijon prebivalcev) so bili uporabljeni podatki o številu prebivalcev v EU-25, ki jih podaja Eurostat.

Uporabljeni viri

Commission Regulation (EC) No 196/2006 on the recognition of ISO 14001:2004. http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2006/L_032/L_03220060204en00040012.pdf (14.4.2006)

Decision (EC) No 681/2001 on guidance for the implementation of Regulation (EC) No 761/2001 of the European Parliament and of the Council allowing voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (OJ L 247, 17.9.2001). http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/L_247/L_24720010917en00240047.pdf (14.4.2006)

EMAS HelpDesk, 2006: EMAS Scheme. Brussels: c/o Bradley Dunbar Associates ltd, 2006.

Eurostat, 2006: Total population at 1 January (1 000). http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,39140985&dad=portal&schema=PORTAL&screen=detailref&language (13.4.2006)

FAQ, 2006: Frequently asked questions. EMAS HelpDesk, 2006. http://europa.eu.int/comm/environment/emas/tools/faq_en.htm (23.3.2006)

GZS, 2005: Sistem ravnanja z okoljem po standardih serije 14001. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije. <http://www.gzs.si/Nivo3.asp?IDpm=7949> (4.11.2005)

GZS, 2005a: Podjetja z okoljskimi priznanji. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije. http://www.gzs.si/katalogi/zacetna_stran_kataloga.asp?kat=032 (4.11.2005)

Regulation (EEC) No 1836/93 allowing voluntary participation by companies in the industrial sector in a Community eco-management and audit scheme (OJ L 168, 10.7.1993). <http://www.epe.be/workbooks/emas/regulationbottom.html> (14.4.2006)

Regulation EC No. 761/2001 voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS). (OJ L 114, 24.4.2001). http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/L_114/L_11420010424en00010029.pdf (14.4.2006)

ReNPVO, 2006: Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012. (Uradni list RS, št. 2/2006)

The ISO Survey – 2004. Geneve: ISO Central Secretariat, 2005. <http://www.iso.org/iso/en/prods-services/otherpubs/pdf/survey2004.pdf> (11.1.2006)

ZVO-1, 2004: Zakon o varstvu okolja. (Uradni list RS, št. 41/2004)